

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gl. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XI.

V Celovcu, 10. januarija 1892.

Štev. 1.

Vabilo in prošnja.

„Mir“ bo zanaprej po 3krat na mesec izhajal. Na naše vprašanje dobili smo namreč toliko ugodnih odgovorov, v katerih so nas naši prijatelji osrčevali in nam pomoč obljubili, da smo se odločili v zaupanju v Božjo pomoč ter podporo prijateljev in naročnikov ustreči splošni želji koroških rodoljubov in povečati naš list. Vendar pa še nismo čisto brez skrbi, ker nam troški s tem obilno narastejo ter se z naročnino in podporami le počasi poravnati dajo.

Prosimo toraj vse stare naročnike, naj nam zvesti ostanejo. Saj smo pripravljene, manj premožnim list pošiljati za 1 gl. 50 kr. To je proti prejšnji naročnini, ki je bila 1 gl. 24 kr., le za 26 kr. več; ker pa bo list 12krat več na leto izišel, moramo od teh 26 kr. še 12 kr. za poštne marke odšteti, toraj nam ostane le 14 kr. in za teh 14 kr. dobi naročnik 12 številčk več ko prej. Kdor ta račun prevdari, nam bo priznal, da se list ni podražil, ampak da je le cenejši postal; nihče toraj nema uzroka, listu zavolj cene hrbet obrniti. Kdor bi na enkrat težko plačal, naj pa polovico jeseni pošlje.

Da se pa to poravna, moramo toliko bolj živo prositi bolj premožne rodoljube, naj plačajo celo naročnino, to je 2 gl. na leto. Več bo takih, ložej se bomo primanjkljaja in zgube ubranili. Za vsacega je le mala žrtva, za nas pa velika pomoč.

Še bolj pa se bo list utrdil, ako se oglasi mnogo novih naročnikov. Da bi to dosegli, smo nekaj stotin te številke razposlali na ogled po vsem Slovenskem na znane rodoljube z uljudno prošnjo, naj s svojo naročnino list in našo stvar nekoliko podpreti blagovolijo. Brez „Mira“ bi slovenska stvar na Koroškem kmalu zaspala. Kdor tedaj želi, da se ta lepi kos slovenske zemlje našim potomcem ohrani, bo lahko spoznal, da je Slovencev častna dolžnost, skrbeti za to, da se „Mir“ krepko na nogah obdrži.

Ob enem pa spominjamo č. bralce tudi na besede sv. Očeta Leona XIII. in na zadnji skupni pastirski list avstrijskih škofov. Ti naši cerkveni vladarji opominjajo vse verne katoličane z živo besedo, naj z vso močjo pod-

pirajo katoliške časnike, da bodo tisti toliko ložeje se nasproti postavljali protiverskim listom, katerih v našem času vse mrgoli ter imajo mogočno podporo od strani protikatoliških bogatašev in skrivnih brezbožnih društev. Da se je pa „Mir“ vedno potegoval za vero in pravice katoliške cerkve, to vedó vsi naši bralci.

Več govoriti se nam ne zdi potrebno. Vsak rodoljub bo vedel, kaj mu je storiti. Slovan naj gre na dan!

Lastništvo „Mira“.

Naše upanje in naša zmaga.

Vsi rodoljubi koroški so gotovo od veselja zavriskali, ko so v časnikih brali, da je ministerstvo dovolilo slovensko šolo občinam Št. Jakob in Tolsti Vrh. Toliko let smo se za slovenske šole poganjali, trudili in vojskovali, pa kazalo se je skoro že, da bo ves trud zastoj, — in vendar nam je zasijalo solnce! Zdaj, ko se je pokazalo, da je mogoče doseči slovensko šolo, ktera bo najimunitnejša podlaga naše bodočnosti in našega napredka, bodo tudi druge občine več poguma zadobile in nastopile pot, ktero so jim pokazale občine Št. Jakob, Tolsti Vrh in Blato (Vogerče). Hvala Bogu, precej občin imamo že, ki imajo slovenske zastope; kar se spominjamo so to (zraven Jezerskega in treh zgoraj imenovanih): Dravograd, Libuče, Šmihel nad Pliberkom, Št. Kancijan, Globasnica, Rikarja ves, Bela, Djekše, Šmarjeta Rožna, Sele, Radiše, Hodiše, Bilčovec, Vasica, Skofiče, Loga ves, Zabnice, Lipalja ves, Brdo in Šteben na Zili. Morda pri letošnjih volitvah še katero pridobimo (upanje se kaže za Doberlo ves). Ako v prihodnjih treh letih le za te občine pridobimo slovenske šole, storjen bo že velikanski korak naprej. Čez tri leta bodo pa spet občinske volitve, in do tega časa moramo ljudstvo že toliko zdramiti, da nam bo mogoče, spet nekaj novih občin za našo stvar pridobiti. S čim pa bomo to dosegli? V prvi vrsti s tem, da med ljudstvo širimo „Mir“. Naša skrb mora biti, da nobena kmečka hiša ne ostane brez „Mira“. Ako se gospodarjem preveč zdi, 1 gl. 50 kr. na leto plačati, naj se pa zvežejo po tri in tri hiše, naj dá vsaka 50 kr., vseh 1 gl. 50 kr. pa naj pošlje le eden iz teh treh gospo-

darjev in list se bo pošiljal na njegovo ime, on ga bo pa, ko ga sam prebere, oddal drugemu sosedu, drugi pa tretjemu. Po pestih se to pogosto zgodi, da več ljudi skupaj zloži naročnino na kak list in ga potem vsi berejo po vrsti. Kdor ga hoče prvi brati, mora navadno nekaj več dati. Rodoljube in prijatelje naše prosimo, naj pospešujejo ta način naročevanja, ker se nam zdi, da bodo tako še najložeje pridobili nam mnogo novih naročnikov. Da se „Mir“ bere po vseh slovenskih hišah na Koroškem, od tega je zavisek ves naš napredek; kajti dokler je v kaki občini le še nekaj nezavednih posestnikov, ki nič ne berejo in nič ne vejo, za kaj se gre, ki vselej tistemu verujejo, kdor jih zadnji obdeluje, ki omahujejo danes na desno, jutri na levo, — tako dolgo s bodo naši nasprotniki teh siromakov oklepali, jim vakovrstne neumnosti in laži na ušesa trobili, jih prevarjali, da se podpišejo zdaj za nemško šolo, zdaj za kaj drugega, kar je liberalcem v korist, jih vabili k volitvam za svojo stranko itd. Dokler so v kaki občini taki omahljivci v večini, tako dolgo ta ne opravimo nič. Treba je iz nevednežev in omahljivcev narediti trdne, odločne in značajne korenjače, ki se ne upognejo ne sladki besedi, ne grožnjam, ne denarju. To pa je mogoče le s poukom in sicer pogostim poukom, kakor ga ravno časniki podajajo. Kako moč imajo danes časniki, to je znano, pa saj vidimo z lastnimi očmi, koliko zanesljivih rodoljubov smo med kmetskimi možaki pridobili ravno s tem, ker so že iz začetka k „Miru“ pristopili in ga prebirajo zdaj že deset let.

Kak razloček je med zavednim in malo zavednim, med odločnim in omahljivim ljudstvom, pokazali bomo na dveh zgledih. Občina Št. Jakob se je 13 let vojskovala za slovensko šolo in se ni podala, čeravno so jo na vse mogoče načine zvižali. Ko je krajni šolski svet prosil za slovensko šolo, so jim rekli: „to nič ne velja, občina je pa zoper to;“ ko je pa tudi občina prosila, so rekli: „to nič ne velja, ljudstvo je pa zoper slovensko šolo“, in poslali so okrajnega glavarja tje, naj stariše vkup skliče in naj jih obdela, da se izrečejo zoper slovensko šolo. Čeravno pa je okr. glavar v zgovornih besedah priporočal nemško šolo, niso se dali Št. Jakobčani prav nič omehčati, še ženske so se izrekle za slovensko šolo, kakor

Popotne črtice.

Živel je svoje dni nek učitelj, poštena stara sablja, ki je imel pa tudi staro navado, da je rad med naukom tobak noslal. Če se je po železnici kam odpeljal, je najrajše zlezal v voz, ki nosi zraven nemškega napisa tudi magjarski „Nemduhanyszoknak“, ne žokaj tobaka v nos! Pa mojemu staremu učitelju je bil ta svarilni napis deseta briga. Kakor v šoli ga je tudi v „vagonu“ junaško žokal v nos, misli si: saj mi ga tudi moj liberalni c. k. okrajni šolski ogleda večkrat, in to čisto zastoj pod nos daje.

Moj učitelj je imel navadno po dve škatljici. Prva je bila podolgastookrogla, kakor jajce; druga pa na štiri vogle in s srebrom obložena. Iz prve je noslal v šoli, iz druge pa ob nedeljah in praznikih v cerkvi in v družini. In to so otroci dobro opazovali.

V sedanjih ljudskih šolah se morajo otroci pa že reči učiti, ktere dijaki v latinskih šolah težko razumejo. Da bi stari učitelj mlade paglavce naučil, kakošno podobo ima naša zemlja, je izlekel iz žepa okroglo škatljico, ga najprej za dva tri prste pošteno v nos požokal, kihnil, si obrisal dimnik, škatljico šolarjem pokazal in rekel: „Glejte otroci! ravno taka kakor ta moja škatljica je tudi naša zemlja.“

Ko pride šolska skušnja, vpraša učitelj vpricho zbrane gospode, kakošna bi bila naša zemlja? Drug za drugim se otroci vzdignejo in kličejo: „Ob delavnih okrogla kakor jajce; ob nedeljah pa štiri-voglata, kakor vaša nedeljska škatljica.“

Prepričati se, je li je zemlja res okrogla, in so kraji tudi res taki, kakoršni so se nam po šolah popisovali, je bila vedno in vedno moja vroča želja. Vzajem v roko popotni les; in ker sem čutil, da v žepih še nekaj cingla, kakor bi hotlo reči: razpodi nas po svetu, ker nočemo v žepu pokopani biti, si kupim na železniški postaji vozno karto, in hajdi po svetu okoli, vsaj: „Kdor vedno tiči domá, vidi le malo svetá.“ In ravno iz svojega potovanja želim častitim družnikom nekoliko črtic, med nje pa tudi nekoliko opazk uplesti, s katerimi ne bi rad koga žalil, ampak le poučeval in vas morebiti tudi nekoliko dolgočasil. Vsak izmed vas zamore moje opazke kritikovati, to se pravi: preresetati ali pretočiti kakor mu drago; saj pregovor pravi: „Da se resnica prav spozna, je treba čuti dva zvana.“

Ker med lepimi deželami naša domovina ni zadnja, zato jo udarim naprej po Koroškem na Kranjsko, Štajersko in sosednjo Hrvatsko.

1. Bil je ravno sv. Matevža večer in vlak z mojo malenkostjo vred je hrčal in drčal memo Čergovič. Kakšne so slavne Čergoviče, vam ne bom popisoval, pa bolj na tihem vam povem, da ko sem še tukaj kaplanoval, sem tudi v Čergovičah kolekturo pobiral. Pri neki hiši je kaplana že polna mera ovsá čakala, pa hudobni petelin je povabil kure iz cele vasi na ovseno svatovščino in spravijo se z zjedinjenimi močmi nad kaplanov oves, ter posodo do polovice spraznijo. Pa tega ni bil gospodar kriv, ki je moral na polje, ampak kaplan in stari Šimon, ki sta prepozno prišla in tatinski petelin, ki je pa zaslužen kaznen gotovo že prejel. Vam ne bom popisoval glavnega mesta Celovca,

ne Št. Vida, stolnega mesta nekdanjih slovenskih vojvodov, niti bogatega Beljaka; ampak hitreje od vlaka, ki z nami proti zapadu drdra, zamislimo se v Trbiž, v katerem se razcepi železnica v dve, katerih ena se vije na Kranjsko, druga pa vodi na Laško. Povsod, kamorkoli pogledaš, zapazil boš, koliko ogromne škode je huda povodenj tukaj in v kranjski okolici naredila. Pridrli so iz visočin hudourniki, ter v puščavo spremenili mnogo njiv in zelenih travnikov. Res žalostni in omilovanja vredni so zdaj ti kraji.

Kar so pa hudourniki v Trbižu in v okolici letos napravili, to delajo v duhovskem pomenu na Slovenskem naši starokopitneži, plesnjivi nemškutarji, sicer rojeni Slovenci; pa vendar slovensko besedo zaničujejo in le v znanju nemškega jezika ves blagor iščejo. Pravijo, da se z nemščino najdalej pride. Ja res, tako daleč, da več Nemcev po Slovenskem kruha išče, kakor pa Slovencev po Nemškem. Slovenska šola jim ravno takó smrdi, kakor domača beseda. In če tudi slabo nemško lomijo, vendar raje nemški govorijo, češ, mi smo mi, učeni, ker zajemamo svojo modrost iz umazanih nemških listov.

Je tudi dobro in prav, če kdo nemški, laški, francoski in druge jezike zná, pa vendar spoznati moramo, in skušnja nas uči, da samo jezik človeka še ne dela srečnega, temveč le pošteno srce in pridne roke. Pa zapustimo žalostno stran in potujmo s svojimi mislimi dalje!

2. Na kranjski strani se obrne železnica proti vzhodu, in tukaj smo bolj na slovenskih tleh kakor na Koroškem. Že napisi na železniških postajah in slovenski pogovori med uradniki nam pričajo,

možki z malimi izjemami. Zavolj tega pa slovenske šole vendar niso dobili. Prošnje in pritožbe so vedno romale sem ter tja med Št. Jakobom, Beljakom, Celovcem in Dunajem. Enkrat pa prošnja še odgovora niso dobili, mnogokrat se jim je naravnost odbila, enkrat so jim občino raztrgali, ravno ko je Št. Jakobska prošnja po dolgem času privandrala že v državno sodišče. Vse te ovire pa Št. Jakobčanov niso utrudile, vedno so spet iz novega prositi začeli. Take odločnosti, take stanovitnosti je bilo treba, da so Št. Jakobčani na zadnje vendar le dosegli, kar so hoteli.

Drugače pa se je godilo v Bilčovsu. Tudi tam so prosili za slovensko šolo. Ko je pa okrajni glavar nad nje prišel, so brž svoje podpise preklicali, samo dva odbornika sta trdna ostala. Iz tega zglede se vidi, da v takih občinah, kjer so ljudje še premalo zavedni in odločni, tudi slovenščina le na slabih nogah stoji; vsaki čas se nam je bati, da nam tako občino nasprotniki ugrabijo. Krivda pa leži v tem, ker v takih krajih le nekteri „Mir“ prebirajo, večina pa ne. Toraj pravimo še enkrat: skrbimo, da se bo „Mir“ prebiral v vsaki hiši in vsaki bajti med koroškimi Slovenci. Potem bomo korak za korakom napredovali, dobili bomo slovenske šole, slovenske župane, slovenskega državnega poslanca in še marsikaj drugega. Skrbeti nam je za to, da postane naše ljudstvo zavedno in odločno, in v tem leži naše upanje.

Zavedno in odločno ljudstvo pa vé, kaj mu je v korist, in se tudi s trdno voljo poganja za to, kar mu je v korist; v tem se ne dá ustaviti tako malo ne, kakor Drava v svojem teku; in kedar bomo tako ljudstvo imeli, bomo tudi vse dosegli, kar nam je potrebno za dušni razvoj in gospodarski prospek, in to bo naša zmaga.

Le krepko naprej!

Razni časniki potrjujejo, da je naučno ministerstvo uslišalo pritožbe občin Št. Jakob in Tolsti Vrh, ter da dobijo tam slovenske šole. Otroci občine Tolsti Vrh obiskujejo dve šoli, ena je v Kotljah, druga pa v Černečah. Št. Jakobska šola pa je štirirazredna. Zdaj imamo tedaj štiri slovenske šole na Koroškem: pri Jezzeru, v Kotljah, v Černečah in v Št. Jakobu. Tega smo srčno veseli, še bolj pa se veselimo, da je strašna politična zima na Koroškem vendar enkrat slovno jemati začela, da se je led tajati začel, da je prednja luknja skozi tisti zid, s katerim so nam naši nasprotniki naš razvoj, našo narodno omiko zabraniti hoteli. Zdaj nam je pot pokazana, po kateri pridemo do slovenskih šol. Kar je vlada dovolila občinam Št. Jakob in Tolsti Vrh, tega tudi drugim občinam ne more odbiti in tudi odrekla ne bo.

Občine slovenske, ki imate slovenske župane in odbornike, ako še niste prosile za slovensko šolo, storite to zdaj brž, dokler je politična sapa nam ugodna. V Avstriji se ministri pogosto menjajo. Ravno zdaj se nam naznanja, da smo dobili novega ministra in sicer iz nemško-liberalne stranke. Kdo ve, če ne pride kdaj mož za naučnega ministra, ki nam bo še bolj naklonjen, ko baron

da kranjskim Slovencem, kar zadeva slovenščino, milejšo solnce sije kakor nam Korošcem. Hitro pridržamo do izvira dolinske Save. Neki Kranjec blizo mene sedé je rekel, da ravno ta mala vodica je slavna Sava, jaz pa sem trdil, da bohinjska. In oba sva imela prav, ker obe te vodi se združite pod Radovljico v eno reko, ktera do malega vso Kranjsko namaka in se kot mogočna Sava na Hrvaško preseli.

Pri izvira dolinske Save prišel mi je na misel Madjar, ki je prišel v črnem lesu na Badenskem na oni kraj, kjer se iz dveh studencev „Breg in Briega“ nabira mogočna Donava, najznatnejša reka cele Evrope. Ko namreč čudni Oger plitvo vodico ugleda, zakliče in pravi: „Kaj ko bi jaz one luknji zataknil, iz kojih Donava izvira, bi v našem „magyar orszagu“ ne bilo več Donave, in kam neki bi se naše deklice v Buda-Pešti umivat hodile, in kaj bi naši „magyar emberok“ rekli, ko na Ogerskem ne bi bilo več Donave?”

Uhogi Magyar ni vedel, ali je pozabil, da mogočna Donava nad sto drugih rek v sebe sprejme, preden se v črno morje izlije.

Tudi Sava je v začetku majhen potok, ki pa toliko drugih bratov in sestric v se potegne, da je doli na Hrvaškem v Sisku tako globoka in mogočna reka, da parne ladije po nji plavajo.

Tako izraste iz malega veliko. Iz malega je izrastla tudi družba sv. Cirila in Metoda, pa že po vsem Slovenskem, kjer se ljudje svojih pravic zavedajo, razprostira blagoslovne svoje veje in rosi blagoslov na vrle Slovence. In tudi Šmihelska podružnica je veja od zlahnega debla, tudi ona je kapljica blagoslovne rose, ki poživlja in okrepuje

Gautsch, in ki nam bo vse odrekel? Dokler je pa Gautsch naučni minister, ne more samega sebe po zobéh bítí, da bi jutri to črno imenoval, kar mu je danes še belo. Kar je tem občinam dovolil, mora tudi drugim.

Zdaj pa še nekaj. „Slovenec“ piše, da se je prošnja občine Blato zato zavlekla, ker so prosili za tako slovensko šolo, da je od četrtega leta naprej vsak otrok prisiljen, učiti se tudi nemškega jezika. Ta prošnja se ne vjema prav dobro s postavami, kajti člen 19. pravi, da se ne sme nihče siliti, učiti se drugega deželnega jezika. Sicer bi se zamoglo reči, da tukaj ni sile, če občina v imenu starišev in otrok v to privoli. Nasprotno se pa lahko tudi kdo v občini najde, ki bo županu rekel: „Jaz nočem, da bi se moral moj otrok nemščine učiti, po čl. 19. ga k temu tudi ne smete siliti.“ Zato ste pa občini Št. Jakob in Tolsti Vrh svoje prošnje bolj pravilno spisali. V njihovih prošnjah stoji, naj bo poučni jezik slovenski, nemščine naj se pa učijo tisti otroci, katerih stariši to želijo. Tudi bi se lahko tako reklo: „Od četrtega leta naprej naj se otroci tudi nemščine učijo, če njih stariši niso zoper to.“ Pri tem ne bo nemščina nobene škode trpela. Če tedaj tudi ni nemščina obligaten ali obvezen predmet, to je, če prav otroci niso prisiljeni, nemščine se učiti, bodo to vendar vsi storili. V praksi ali resničnem življenju tedaj ne bo nobenega razloka med šolo v Vogerčah in med šolo v Št. Jakobu; le besede so v prošnji Št. Jakobske in Koteljske občine bolj pravilno postavljene, da se postavam bolj prilagodijo, zato so pa svoj namen že dosegli, Vogerčani morajo pa še čakati. Zdaj tedaj veste, dragi Slovenci, kako morate take prošnje spisovati!

Slednjic pa izrečemo: slava Št. Jakobčanom, ki so se 13 let vojskovali za slovensko šolo in nazadnje vendar zmagali ter še drugim občinam pokazali pravo pot, da morejo priti do svojih pravic!

Občini Št. Jakob in Tolsti Vrh pa sedaj še nujno priporočamo, naj takoj zahtevajo, da se šola pri njih uredi tako, kakoršne so slovenske štirirazrednice na Kranjskem; uvedejo naj se tudi potrebne slovenske učne knjige in namestijo naj se sami slovenski učitelji. Ako bi se morda deželni šolski svet obotavljal ali pa izgovarjal, da tega zdaj še storiti ne more, naj se občinski zastop in krajni šolski svet takoj pritožita pri ministerstvu. Vemo, da bodo nasprotniki naši tudi še zdaj skušali delati ovire slovenskemu pouku. A ne bojmo se ga, le pogumno naprej! Bog daj, da bi le vse občine, ki so prosile za slovensko šolo, ostale v slovenskih rokah, in da bi ostali možje stanovitni in neizprosni. — Ako so Slovenci katero občino na novo pridobili, naj takoj prosijo za slovensko šolo. Občine morajo zdaj vse zmagati. Le neumorno in vstrajno delo nam more pripomoči do konečne zmage. Bog nam daj svojo pomoč!

Veselo naznanilo.

Posrečilo se nam je, dobiti vrlega pomočnika, izvrstnega jurista, kateri nam je obljubil spisovati

ude mile podružnice naše. Sicer smo Slovenci mal in ubožen narod, pa ljubimo svojo domovino in mili slovenski jezik, in Bog bo z nami, če se potegujemo za pravice, ktere nam grejo po Božji in cesarski postavi. Mislim, da tudi nam veljajo besede večnega učenika: „Ne bojte se, majhna čreda, ker našemu Očetu je dopadlo, vam dati kraljestvo.“ (Luk. 12, 32.)

3. Pa hitimo daleč v belo Ljubljano, kamor tudi vlak po kranjski ravnini tako hitro drči. Ne mislite pa, da vam bom Ljubljano opisoval, vsaj to mesto je kot srce slovenskega telesa že itak do malega vsem znano. Iz Ljubljane se pripeljemo v poldrugi uri v Kamnik, kjer so sedaj tudi Kneippove kopeli. Iz teh kopel so se z menoj nazaj v Ljubljano peljali trije Korošci, iz Poreč doma. Ko jih baram, kako se jim Kamnik dopade, in ali so jim Kneippove kopeli kaj pomagale, mi odgovorijo: „Ali bi nam kopeli ne bile kaj pomagale, smo se vsaj v Kamniku nekoliko lepše slovenski govoriti naučili, kar pa pri nas v Porečah, kjer so šole vse ponemčene, skoraj ni mogoče.“ Odgovor ta se mi je toliko dopadel, da ga tukaj ne morem zamolčati.

(Konec sledi.)

Smešničar.

Sodnik: „Toženi ste, da ste Gasperju Smrekarju glaž tako močno v glavo vrgli, da se je glaž na drobne kose razletel. Kaj imate na to odgovoriti?”

Zatoženi: „Glaž tako ni bil dosti vreden, ker je bil že prej počen.“

poučne spise v pravnarskih zadevah, o najvažnejših postavah itd. Tudi nam hoče biti svetovalec v vsakovrstnih pravnih rečéh, pri tožbah, pogodbah, prodajah, uknjižbah itd. Kdor tedaj potrebuje pravniškega sveta, naj se odslej obrne na uredništvo „Mira“, mi bomo potem, kedar bomo po našem g. juristu poučeni o dotični stvari, odgovarjali v listnici uredništva. Mislimo, da nam bodo naši naročniki hvaležni za to pravniško pomoč in da se bodo tem rajši oglašali še novi naročniki. Kajti čeravno vsakemu Slovincu radi postrežemo, vendar se nam ne more zameriti, ako se za svoje naročnike rajši in hitreje potrudimo. Lastništvo in uredništvo „Mira“.

Dopisi prijateljev.

Iz Celovca. (Spet en deželni uradnik več.) Nemško-liberalne posojilnice so imele nedavno shod, da bi se dogovorile zastran „zveze“ med seboj. Za tako zvezo bi bil pa potreben skupni nadzornik. Zastopanih je bilo sedem posojilnic. Gosp. Plavec je v imenu Dobrovske posojilnice rekel, da so posojilnice še preslabe in da ne morejo nadzornika plačevati. Drugi so mu pritrdili. Toraj se je sklenilo, deželni zbor prositi, naj dežela plača nadzornika, posojilnice bodo dajale pa po 5 gld. za to, potem hočejo „zvezo“ napraviti. Ta je lepa! Če pristopi 10 posojilnic, bodo dale za nadzornika 50 gld., tak uradnik bo hotel pa najmanj 800 gld. plače, tedaj bo dežela plačevala 750 gld. Ker bi se to na davke razdelilo, morali bi seveda tudi Slovenci plačevati tega nadzornika nemško-liberalnih posojilnic, čeravno ga Slovenci ne potrebujemo. „Zveza slovenskih posojilnic“ ima tudi svojega nadzornika, pa ona ne berači pri nobeni deželi za podporo. Če hočejo nemške posojilnice svojega uradnika imeti, naj si ga same plačajo!

Iz Celovške okolice. (Pozor!) Zname prošnje 33 slovenskih občin na Koroškem na c. k. ministerstvo nemški gospodi v Celovcu menda ne dajo pokoja, ker jih silno mrzijo. Priča tega tole: Nek gospod iz Celovca, ki se nahaja v visoki cesarski službi (1), je nekega slovenskega župana zaradi tega hudo grajal, da je občinski odbor in pa krajni šolski svet prošnjo za slovensko šolo podpisal in odposlal. Pa to še ni dovolj. Isti gospod je župana tudi nagovarjal, ali prav za prav hujskal, da naj napravi protiprošnjo ali „Gegenpetition“, pa močno se je opekkel; zakaj resno ga zavrne rekoč: „Vi gospodje, ki sedite pri zeleni mizi, pač naših razmer in potreb na deželi ne poznate, ker drugače bi ja kaj takega od nas ne tirjali. Ako si cela občina želi slovensko šolo, kaj potem županu in pa občinskemu odboru in šolskemu krajnemu совету drugega preostaja, kakor željam svojih občanov ustreči?“ Gospod te besede zaslišavši jo popiha proč, kakor veter. Ime istega visokega gospoda, kakor tudi hrabrega župana se vsaki čas naznani, ako bo tega treba. Iz te dogodbe pa sledi žalostna resnica, da Celovška nemška gospoda razmer in potreb koroških Slovencev ali zares ne pozna, ali pa jih le poznati noče. Pa kar je še veliko bolj žalostno, je to, da celó gospodje v višjih uradniških službah namesto da bi skrbeli za ohranjenje miru v deželi, na tak način le še sami nemir sejejo in razprtije med ljudstvom napravljajo, v to nam je živa priča ravno ta gospod. Ali gospod minister od tega kaj vé? — Dobro bi bilo, ako bi mu ta slučaj hoteli naznaniti naši č. gg. slovenski državni poslanci, katerim pač ime dotičnega gospoda radi povemo. Zatorej Slovenci pozor! in ne dajte se tudi od najviše gospode Celovške pregovoriti. Prošnje 33 slovenskih občin na Koroškem pa gotovo brez vsakega vspeha ostale ne bodo, ravno zaradi tega ne, ker so nekterim zagrizenim nemškim gospodom tako silno na poti.

Iz Beljaške okolice. (Vspeh podružnice sv. Cirila in Metoda „za Beljak in okolico“ v pravdi s c. kr. okrajnim glavarstvom Beljaškim in ob jednem odgovor na „uradno popravo“, priobčeno v 23. številki „Mira“ z l. 1891.) Znano je častitim bralcem „Mira“, kake ovire je nakrat začelo delati c. kr. okrajno glavarstvo delovanju podružnice sv. Cirila in Metoda v Beljaški okolici. — Najprej je prepovedalo pri shodu na Bistrici vse točke, ktere se niso nanašale na namen društva, ki je izražen v § 2. podružničnih pravil. Ko je načelnštvo Beljaške podružnice izvedelo, kako je postopalo okrajno glavarstvo (oziroma njegov odposlanec g. komisar dr. Klebel) pri shodu na Bistrici, ki ga je priredila podružnica za spodnjo Ziljsko dolino in faro Vrata, opozorilo je pri naznanilu svojega shoda na Ledenicah c. kr. okrajno glavarstvo na točko d v § 3. uradno potrjenih pravil; po tej imajo namreč podružnice pravico prirežati besede*), za-

*) „Besede“ so shodi z različnim programom; pri besedah so lahko poučni govori o različnih stvareh, šaljni govori, petje, godba, igre, deklamacije itd.

bavne shode, dramatične in druge dopuščene igre, berila in razlage. — Ali dasi je omenjeni paragraf tako jasen, da ni mogoče dvomiti o njegovem pomenu, razlagalo ga je vendar c. kr. okrajno glavarstvo po svoje in trdilo, da podružnica nema pravice prirejati takih besed, zabavnih shodov itd., ampak le vsprejemati denar, ki se pri takih priložnostih za podružnične namene nabere. — Ker je dobilo načelnštvo ta odlok zadnji dan pred shodom, premenilo je vspeored in prosilo, da se vsaj dovoli Ljubljanskim pevcem napraviti koncert za podružnični namen; mislili smo namreč, tega nam okrajno glavarstvo vendar ne bo zabranilo, ker je v prvem odloku samo § 3. d tako tolmačilo, da sme le kdo drugi prirejati koncerte v namen društva. — A c. kr. okrajno glavarstvo je zdaj samemu sebi nasprotovalo in odločilo, da se omenjeni koncert ne sme vršiti. — Je li v tem izreklo c. kr. okrajno glavarstvo res svoje mnenje „po najboljši vesti in vednosti“, kakor trdi g. c. kr. okrajni glavar v svojej popravi, razsodijo cenjeni bralci lahko sami; da pa je bilo to mnenje krivo in proti postavi, razsodila je visoka c. kr. deželna vlada. Na našo pritožbo priznala je namreč visoka c. kr. deželna vlada z odlokom od dné 29. novembra 1891, št. 1681, izrecno, da imajo podružnice sv. Cirila in Metoda po § 3. d uradno potrjenih pravil pravico prirejati besede, zabavne shode, dramatične in druge dovoljene igre, berila in razlage, in da je bil torej izrek c. kr. glavarstva, s katerim je nam prepovedal prirediti koncert, proti postavi. S tem je pravda v glavnej stvari končana in zmagalo je načelnštvo podružnice sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico. Načelnštvo naše podružnice pa se je bilo pritožilo tudi zaradi tega, ker so se bile prepovedale pri shodu na Ledenicah točke: 2. poučen govor o umnem gospodarstvu, 3. deklamacija „Blaškemu jezeru“, 4. igra „Svoji k svojim“ in 6. domača zabava. In v tej točki je visoka c. kr. deželna vlada našo pritožbo zavrgla, trdeč, da se pri društvenih zborovanjih sme le o tem razpravljati, kar se vjema z namenom društva; omenjene točke pa so take, da se vjemajo z namenom podružnice, ki je po § 2. družbenih pravil „podpirati in pospeševati slovensko šolstvo na katoliško-narodni podlagi“. Ne gledé na to, da shod v Ledenicah ni imel biti pravo in redno društveno zborovanje, ampak le beseda v smislu § 3. I. d., in niti v društvenih postavah niti v podružničnih in družbenih pravilih utemeljeno, da se kako društvo pri svojih zborovanjih ne bi smelo posluževati sredstev, ki so mu dovoljena po pravilih. — Zato smo prepričani, da bode visoko c. kr. ministerstvo notranjih zadev razveljavilo odločbo visoke c. kr. deželne vlade v tej točki. — Med tem časom pa naj podružnice prirejajo razne poučne govore, deklamacije, igre, petje itd. po končanem rednem zborovanju. Ker je po § 15 društvene postave okrajnemu glavarstvu naznaniti samo kraj in čas zborovanja, eventualno, da bode zborovanje javno, in c. kr. okrajno glavarstvo ima samo to naznanilo vzeti na znanje, trdilo se je v našej pritožbi, da c. kr. okrajno glavarstvo sploh nima nobene pravice, zahtevati, naj se ta ali ona točka iz programa izpusti, ter tudi ne more prepovedati posameznih točk. — Ker je pa bilo načelnštvo iz lastne volje naznanilo okrajnemu glavarstvu vspeored, po katerem bi se bil imel vršiti shod v Ledenicah, razsodila je visoka c. kr. deželna vlada, da se okrajno glavarstvo ni pregrešilo zoper društveno postavo s tem, da je že pred shodom opozorilo načelnštvo na one točke vspeoreda, ki se po njegovem mnenju ne vjemajo s področjem podružnicam po pravilih odkazanim. — Ima li visoka c. kr. deželna vlada prav ali ne, pokazala bode nadaljna pravda. Toliko pa iz te rešitve povzemamo, da nam v bodoče ni treba c. kr. okrajnemu glavarstvu naznaujati nobenega vspeoreda, ampak samo kraj in čas zborovanja, ter dostaviti, da bode shod javen, ako to želimo.*) Najimenitnejše pri tej pravdi pa je, da je visoka c. kr. deželna vlada na našo pritožbo ukazala, da nam c. kr. okrajno glavarstvo naše slovenske vloge rešuje v slovenskem jeziku. In res je odlok c. kr. okrajnemu glavarstvu z dné 4. decembra l. 1891, šte. 23.768, s katerim se rešuje naša pritožba, pisan v slovenskem jeziku. Da se je naša pravda pri visoki c. kr. deželni vladi kolikor toliko ugodno rešila, zahvaliti moramo čestite gospode poslance, ki so v državnem zboru takoj stavili potrebno interpelacijo; zahvaliti pa moramo tudi blagor. gosp. dr. Dečka, odvetnika v Celju, ki nam je dotično pritožbo napravil brezplačno.

Iz Rožne doline. (Slovenci! Postopajmo po načrtu.) Še pred tremi leti je bil minister Gautsch volje, materni jezik kot poučni jezik v koroško-slovenske šole vpeljati. A letos jo je mahoma drugače zasulki. Pretil in grozil je koro-

škim Slovincem, da se je morala človeku kar koža ježiti. Pretil je posebno našemu političnemu društvu z razpustom, češ, da ono postopa „planmässig“, t. j. po načrtu. Izvrstno je že poslanec g. Šuklje ministra zavrnil, rekoč, da vsi slovenski poslanci delajo po načrtu. A tudi mi bori in pohlevni Slovenci po Korotanu se predrzujemo delovati „planmässig“ in se tudi vsled ministrovega pretenja ne damo v kozji rog vgnati. Za politične kozle bi morali naši nasprotniki Slovence imeti, ako bi se borili brez vsega načrta koj tako v en dan vsak na svojo pest. To je ravno, kar nasprotnike tako močno grize, da je naš upor proti njihovim nakanom nekako uravnan, da se naslanjamo eden na drugega, da delamo vsi za jednega in vsak pojedinec za vse. Brez vsega upora bi nas radi požrli; to bi se jim gotovo posrečilo, da ne bi bilo med nami dogovora. In ker se jim ne udamo, očita se nam, da postopamo „planmässig“. Ali je nepostavno, bojevat se zasvoje najsvetejše draginje po načrtu? In če je nepostavno, kje je tista postava, ktera prepoveduje delati z organiziranimi silami? Ali g. minister ne ve, da imajo naši nasprotniki tudi neki načrt, po katerem postopajo? Ali ne delajo ravno sedaj na to, da bi si prisvojili največ, ko mogoče, občinskih zastopov? Ali se ni agitiralo v Št. Jakobu od liberalcev, da bi podrli narodno stranko in uničili na mah trinajstletni trud slovenski? Ali mar ni delal oskrbnik Tobeitz s svojimi pristaši na vse kriplje, da je izpodrinil zaslužnega župana Št. Janškega? Torej kar je nasprotnikom našim dovoljeno in kar jim štejejo njihovi pristaši v čast in slavo, to tudi nam ne more in ne sme biti prepovedano. Tako smo delali do sedaj po načrtu in hočemo še tudi zanaprej boriti se za naše pravice „planmässig“. Od tega nas ne bodo odvrnile niti ministrove grožnje niti napadi naših nasprotnikov. Zakaj se pa še nikdo nikjer in nikoli ni upal trditi, da je naš načrt nepostaven? Tudi minister ni mogel reči, da so naši nameni nepostavni. Mislimo, da je to glavna stvar. Mi Slovenci stali smo vselej in stojimo tudi v sedanjih bojih na postavnem stališču in ni nas volja zapustiti ga. Načrt naš je tako jasen, prost in postaven, da ga lahko vsakemu človeku in tudi nasprotnikom svojim na nos obesimo. Naš načrt je: Mi hočemo priboriti koroškimi Slovincem iste pravice, ktere že uživajo rojaki naši po Kranjskem in Štajerskem; ktere uživajo drugi slovenski bratje po Češkem, Moravskem, v Galiciji in Dalmaciji; ktere uživajo drugi narodi n. pr. Nemci, Lahi, na kratko vsi narodi avstrijski. Mi hočemo doseči, da se bode Korotan pripoznal kot dvojezična dežela v vsakem oziru, česar se seveda ne samo nasprotniki naši, temveč tudi vladni krogi branijo. Posebna skrb nam bode, da bodo začeli slovenski župani slovensko uradovati; kajti skrajni čas je že. Namen naš je, posluževati se vseh pravic, ktere moremo izvajati iz temeljnih državnih postav in sicer izključljivo v slovenskem jeziku. Glavna točka našega načrta je povzdigniti teptani rod naš do višje stopinje duševnega in gmotnega blagostanja. V zadnji namen ustanovljamo posebno posojilnice. Za toliko obilega dela nam pa je pred vsem treba središča, v ktero se stekajo vsi potoki in rečice narodnega gibanja, iz ktere pa prihaja tudi posameznim udom toliko potrebna narodna zavest in zasomba. Ravno zato so si koroški Slovenci ustanovili „Katoliško-politično in gospodarsko društvo“. Vsehi, ki jih ima to še ne dve leti delujoče društvo svetu pokazati, so res sijajni. Rojaki, ne ustrašimo se, naj nam grozijo ministri, kakor hočejo; mi hodimo postavno pot in dokler se držimo postav, nam nobeden dušmanin ne more do kože. In še to povdarimo: ministri — odhajajo, narodi pa — ostajajo! Le ne udajmo se!

Iz Železne Kaplje. (Poslanec Ghon in naš slovenski jezik.) Beljaški državni poslanec Ghon je v svojej zahvali ministru Gautschu za njegovo stvarno (?) obrambo nasproti Klun-ovim strastnim (?) napadom (?) zopet enkrat prav okorno in smešno omlatil že stokrat premlačeno liberalno slamo v slovenskem pismenem jeziku, kterelega menda niti ni ne, ker se v vsakem kraju drugače govori (pač tehten dokaz za pismen jezik!); da kmetje tudi duhovnikov na prižnici ne zastopijo. . . . Ko sem te bedarije bral, prišla mi je na misel knjižica, v slovenskem jeziku tiskana, „V Celouci per Kleinmayrskih Deidizhah l. 1770.“ Tedaj pred 121. leti se je v onem Celovci, kterelega takrat še gotovo niso podšuntali privandrani Kranjci in Štajerci, tiskala slovenska knjiga v jeziku, ki ga niti ni ne in ki ga Slovenci ne zastopijo (prejkone je izdajatelj ovo knjigo izdal za Kineze!). Pa ta knjižica nam pove še nekaj več, kar utegne tudi g. Ghona zanimati in, ako mu je do resnice, ne pa do ropotanja in nasilstva, tudi poučiti. V prvem predgovoru namreč, namenjenem pridigarjem, pravi pisatelj doslovno: „Dialectus porro et styli ratio in hoc opusculo usurpata talis est, quae non tantum a Vindis Carinthiacis, licet satis inter se diverse loquentibus, sed etiam a Styro-Vindis et Carniolis, uti expe-

rientia ostendit, probe intelligitur“ — slovenski: „jezik in pa zlog teh bukvic je tak, da ga, kar špriečuje skušnja, dobro zastopijo ne samo koroški Slovenci, četudi med seboj dovolj različno govorijo, ampak tudi štajerski Slovenci in Kranjci“. Sedaj, gospod Ghon, pa le zberiva vseh pet počutkov, upriva jih na nekaj trdne in poštene logike in poglejva, kaj nama ta edini stavek pove! Po mojem to-le: 1. da je slovenski pismeni jezik bil že pred 121. leti v navadi tudi na Koroškem; 2. da so ga prav dobro zastopili tudi koroški Slovenci, kakor tudi Štajerci in Kranjci! A kakšen je bil ta pismeni jezik slovenski? Razun slovniških oblik skoraj popolnoma tak, kakoršen je dandanes! Kaj je tedaj z Vašimi trditvami, gospod Ghon? Da niso resnične, o tem ste menim že davno prepričani. Da bi vi bedarije, ki ste jih govorili v svojej srčnej (!) zahvali ministru Gautschu, imeli za resnične, tako abotnim Vas celo najhujši nasprotniki ne prištevajo. Zato bodete že dovolili, ako so nekteri posebneži mnenja, da poslanec Ghon rad ropota in — besedo goni!

Iz Črneč. (Prepir; zavolj šole.) Krajni šolski svet v Črnečah je meseca maja t. l. sklenil prošnjo za slovenski učni jezik in po našem slovenskem političnem društvu z drugimi prošnjami vred odposlal vis. c. k. naučnemu ministerstvu na Dunaj. Med tem časom pa se je naš krajni šolski svet, najbrže na pritisk iz Celovca, spremenil. Libeliška občina nam je poslala dva nova svetovalca, kterih eden je poseben nasprotnik naše stranke, in ta je bil tudi za načelnika voljen. Tri svetovalce namreč voli občina Libeliče, naša občina Tolsti Vrh pa le dva. Libeliški so vsi trije nemškutarji, toraj naša dva ne moreta nič opraviti. Ko so tedaj liberalci čutili, da imajo večino, sklicali so sejo dné 19. decembra 1891. Načelnik je svetovalcem prebral okrožnico c. k. okrajnega šolskega sveta, seveda po nemško. Priložena je bila tudi naša prošnja od meseca maja in o njej je bilo pisano, kakor da ni bila pravilno sklenjena („scheinbar nicht bei der Sitzung gesetzlich beschlossen“), in da naj toraj krajni šolski svet vnovič izreče, ali se tistej prošnji pridruži ali ne. Ta sklep naj se predloži še občini Libeliče, naj še ona pové svoje mnenje. Da bi se moral ta sklep predložiti tudi občini Tolsti Vrh, ktereji pripada večina Črneških šolarjev, o tem ni bilo nič govora. Pri glasovanju so seveda zmagali trije glasovi zoper dva. Naša dva svetovalca sta pa potem odšla in nista hotela dati svojih podpisov za sklep treh Libeličanov, da naj v šoli vse pri starem ostane. Naše je posebno zboldla opazka, češ, da prejšnji sklep ni bil veljaven. Naš sklep je bil popolnoma veljavno v javni seji storjen; tudi nasprotniki si tega ne upajo očitno tajiti, ampak tako od strani so morali nas vendar črniti, da je prišla potem v okrožnico beseda „scheinbar“. Meni se pa zdi, da c. k. oblast, kakor je okr. šolski svet, ne bi smel nikogar dolžiti nepostavnih dejanj, dokler nema za to dokazov v rokah.

Na tak način se dela pri nas v najnovejšem času in sicer je pritisk zdaj od strani tak da je že skoro neznosn. Vse dela „planmässig“ na to, da bi nas Slovence na Koroškem ugnohili. Na eni strani pritiska se od šolskih oblastev na nas, na drugi od c. k. kmetijske družbe koroške, ki je poljedeljskemu ministru na vprašanje, je li potreben za Koroško tudi slovensk potovalni učitelj, kratko in lažljivo odgovorila, da je tak učitelj za našo deželo čisto nepotreben; potem pridejo na vrsto še uradniki raznih vrst, učitelji itd. itd. Tužna majka!

Od Meže. (Zdražbe.) Pri slednjem zborovanju županov Velikovškega političnega okraja je Prevaljski g. župan pregovoril vse zbrane župane, naj podpišejo neko častitko, ktera bi se imela, ne vemo zakaj, deželnemu šolskemu nadzorniku gosp. dr. Gobancu odposlati. Mislé, da morajo vsi župani plesati, kakor bo on godel, skoval je vnovič neko zabvalnico gospodu Ghonu za njegovo postopanje zoper Slovence, in jo ravnokar slovenskim županom pošilja, naj jo podpišejo. Zagrizeni liberalci prosí v svoji poslanici, naj bi g. Ghon vojsko zoper Slovence nadaljeval tudi v Koroškem deželnem zboru. Kolikor smo videli, podpisali so v učeni glavi Prevaljskega župana spočeto delo do 2. decembra štirje župani, in sicer osnoveatelj njeni, Mežiški in Guštanjski župan in v Črni nek Engbogen, kterelega že ime razodeva, da ni naše gore list. Gospodje župani iz Blata, Št. Danijela in Bistrice niso sedli na zvito skovane limanice. Kaj bodo še ostali storili, tega danes, ko to pišemo, še ne vemo. V nemškem morju plavajoči župani ravnajo tukaj sicer le za se v svojem lastnem imenu, pa vprašajmo jih resno: čemu sežete nemir in razdraženost ravno vi, gospodje župani! ki bi imeli po svoji veljavi za občni mir in složnost med narodi najvestneje skrbeti? Pa delajte za se, kar hočete; mi Slovenci to in onostran Meže hodili bomo

*) Vprihodnej številki objavimo pouk, kako naj postopajo načelnštva pri napravljani shodov v smislu § 3. I. d in zborov v smislu § 3. II. podružničnih pravil.

tisto pot, katero nam kažejo pamet, natorne, Božje in cesarske postave. Zvesti Slovenec se drži starega pregovora: „Naj pokladajo kukavice svoja jajca v ptuja tičja gnjezda, Slovenec jih ne bo valil.“

Iz Ljubljane. (Družbe sv. Cirila in Metoda) so se spominjali zadnji čas z blagohotnimi darovi: Vrle gospe in gospodičine iz Litiije in Šmartna, ki so poslale družbi 10 gld. 35 kr., da se s tem odkupijo medsebojnih/novoletnih voščil; pokojna M. Hribar, posestnica v Artižnji Vasi pri Zatičini, ki je volila 5 gld.; č. g. Andrej Volc, kurat v Olševku, ki ji je doposlal v neki družbi nabrane 3 gld., in za vse dobro in lepo navdušeni slovenski in hrvaški vseučiliščniki na Dunaju, ki so ji vročili izza kratke dobe že svoj osmi — in sicer znatni dar 20 gld. 30 kr. — Za vse darove, ki kažejo, da je prodrlo zanimanje za našo družbo v vse sloje slovenskega naroda, izreka najsrčnejo zahvalo vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Glasovi nasprotnikov.

Prošnje za slovenske šole.

V listu „Freie Stimmen“ št. 99. se nahaja članek, ki pripoveduje, kako se delajo prošnje za slovenske šole na Koroškem. Člankar pravi tako: „Prošnja se pošlje že tiskana na župnika, kateremu se naroči, naj priškrbi podpisov. Tisti si šteje v častno dolžnost, da tej želji ustreže, in naroči kmetom, naj pridejo v nedeljo po maši k njemu v farovž. Pride jih morda en tucat, in župnik jim reče, naj se podpišejo za slovensko šolo. Kmetom za celo reč ni dosti mar, pa podpišejo se samo zato, da se župniku ne zamerijo.“

Kdor je to pisal, si je celo povest sam izmislil, kakor tisti, ki pravljice pišejo. Kako more on vsakemu kmetu v srce pogledati, iz katerega nagiba da se je podpisal? Imamo še kmete, hvala Bogu, ki so množ-beseda, in tak se ne bo podpisal za tako reč, ki se mu slaba zdi. Poznamo nekatere kraje, kjer župnik za narodno reč nič ne stori, pa so se vendar že podpisovale različne prošnje v slovenskem smislu, ker so se kmetje sami te reči lotili; poznamo pa tudi kmete, katerih ni več treba za tako reč prigovarjati, temveč oni sami že druge prigovarjajo. Ravno tako bi tudi mi lahko rekli, in še z večjo pravico, da so se že mnogi podpisali zoper nas ali pa volili zoper nas, ker so se od strani mogočnih liberalcev bali zamere ali pa še kaj hujšega. Imenujemo na primer fužinskega ravnatelja Tobeitza na Bistrici: on je svojim delavcem zažugal, da zapodi vsacega iz službe, kdor ne bo volil, kakor on hoče. Takih pritiskov mi Slovenci ne moremo delati, ker nemamo fužin in tovarn. Tudi druge fužine in tovarne so vse v nemško-liberalnih rokah, tako v Borovljah, Vetrinjah, Lipici, Prevaljah, Lješah, Mižici, Guštanju itd. Kar fužinska gospoda reče, to v takih krajih velja, ko cesarska postava. Ako tedaj iz takih krajev pridejo izjave „slovenskega ljudstva“ (prav za prav: odvisnih revežev) zoper slovenske šole, zoper slovenske državne in deželne poslance, ali zahvalna pisma Ghonu, deželnemu šolskemu sovetu itd., potem že vemo, ktera burja tako listje v Celovec in na Dunaj nosi.

Tudi zaradi spisovanja prošenj ne moremo gospodom liberalcem nikoli prav storiti. Če pošljemo občinam tiskane formulare za prošnje, upijejo brž: „Haha! slovenski rovarji! imajo kar celo tovarno za izdelovanje prošenj, kmet niti ne ve, kaj podpiše!“ Ako prošnja župnik spiše zastoj in iz prijaznosti, ker kmetje sami ne znajo ne pravih besed postaviti, ne pravilno zapisati, potem pa spet upijejo: „Cela reč izhaja le od župnika, on je prošnjo spisal, on je kmete toliko časa nadlegoval, da so se podpisali.“ Ko bi pa kak slovenski urednik ali odvetnik ali notar prošnjo spisal, bodo čez tistega ravno tako padli, češ, da je le on kmete v to zapeljal. Kdo pa naj potem prošnjo spiše? Ali morda kmetje, ki včasih še pisati ne znajo, redko kedaj pa pravilno? Ali hočete, da bi kmetje sami kako slabo šušmarijo spisali, da bi jih vi potem prav zasmehovali v svojih listih? Ali pa mar hočete, da bi se morala vsaka reč pri vaših nemško-liberalnih odvetnikih in notarjih spisati in prav drago plačati? Ja, ja, to bi vam dišalo!

V istem članku se najde tudi izrek, da je koroškemu Slovincu nemščina tako potrebna, kakor oči v glavi. Taka smešna baharija se mora pač vsakemu pristuditi! Koliko tisoč koroških Slovencev je že živelo in umrlo, da niso besedice nemške znali, pa so se vendar pošteno preživili in vsaki dan do sitega najedli, nekteri celo premoženje in denar zapustili! Tudi zdaj jih je na tisoče, ki nemško ne znajo, pa vendar ne pridejo k Nemcem beračit, nemških beračev in vandrovcov pa med Slovinci vse mrgoli! Naš slovenski kmet živi od polja in od dela, ne pa od nemščine. Na-

sprotno pa se sme z večjo pravico reči, da je le za Nemce potrebno, posebno za mestne Nemce, da se mi nemško učimo, kajti sicer bi ne mogli k nam pošiljati nemških kramarjev, nemških uradnikov, nemških učiteljev, nemških žandarjev in vsakovrstnih državnih, deželnih in zasebnih služabnikov. Vsi ti ljudje najdejo pri nas svoj kruh, ker mi nekoliko nemško znamo, da se zamoremo za silo z njimi zgovoriti. Ko bi pa mi nič nemško ne znali, bi se morale vse te službe nam in našim otrokom podeliti. Če se tedaj mi nemško učimo, zgodi se to le nam v škodo in Nemcem v dobiček. Zato se ni čuditi, da nam svojo nemščino toliko usiljujete!

Koroška kmetijska družba v Celovec.

V „Freie Stimmen“ št. 101. beremo, da je poljedelsko ministerstvo vprašalo koroško kmetijsko družbo, kaj ona svetuje zaradi prošnje, ki jo je izrekla slovenska deputacija na Dunaju, da naj bi se na Koroškem nastavljal kak potovalni učitelj, ki je slovensčine zmožen, ali pa naj bi se vsaj tajniku kmetijske družbe kranjske gosp. Pircu dovolilo, večkrat priti na Koroško in Slovincem kaj povedati o gospodarstvu. V kmetijski družbi so se o tem razgovarjali; posebno se je ustil in zoper Slovence pihal neki Papič iz Velikovca, in potem so sklenili, ministru odgovoriti, da slovenskega potovalnega učitelja za gospodarstvo nič ni treba, da izvira ta želja le iz političnih namenov, in da slovensko katoliško-politično društvo se le mimogredé z gospodarstvom, največ pa s politiko peča, toraj ni poklicano takih nasvetov staviti.

Kar je nam znano, slovenska deputacija ni govorila v imenu katoliško-političnega društva, ampak v imenu vseh slovenskih kmetov na Koroškem; zato ne razumemo, zakaj gospodje pri kmetijski družbi tukaj katoliško-politično društvo vmes tlačijo! Kar so pa gospodje sicer še pisali ministru, to je res predrzno in tega Slovinci ne smemo kar tako tiho pozreti! Mi imamo res srce za našega kmeta in mu želimo pouka v gospodarstvu v maternem jeziku, ker nemščine ne razumejo, naša kmetijska družba jih pa le z nemščino pita. Odločno protestiramo, kar nam gospodje podtikajo, da pri teh gospodarskih predavanjih iščemo le političnih uspehov. Gosp. Pirc do zdaj ni bil znan kot političen agitator, in mi ga tudi nismo nikdar prosili, da bi pri nas politiko delal, za to imamo že domačih ljudi dovolj. Od novega potovalnega učitelja za Koroško, za katerega smo prosili, pa tudi ne vemo, ali bo za politiko sposoben ali ne, saj ga ne poznamo in ne vemo, koga nam bo minister poslal, ako ga res poslati misli. Kako nam morejo potem podtikati politične namene? — Da bodo gospodje, katerim je več za nemštvo in nemško politiko, kakor za napredek kmetijstva v slovenskih delih dežele, upali si zatrditi, da slovenskega potovalnega učitelja ni treba, to smo že naprej vedeli. Mi pa dobro vemo, da ga je treba; zato bi slavnemu odboru „Katoliško-političnega in gospodarskega društva“ svetovali, naj se obrne s posebno ulogo do visok. c. kr. poljedelskega ministerstva, naj smeje trditve koroške kmetijske družbe krepko zavrne in naj ministerstvu vse uzroke našteje, zakaj nam je slovenski potovalni učitelj potreben.

„Bauernbund“ na Rudi.

Nobena posvetna reč nam ni toliko pri srcu, kakor slovenska šola, ker brez nje za koroške Slovence ni obstanka in ni napredka, temveč gotov pogin. Nasprotnikov naših pa, ki nič bolj vroče ne želijo, kakor da bi se vsa Koroška prej ko mogoče ponemčila, ravno zato nobena reč tako v oči ne bode, kakor naše prošnje za slovensko šolo. Odkar so zredeli, da so St. Jakobčani in Kotljani izprosili slovensko šolo, so kar zmešani od samega straha, da ne bi še druge občine prosile za slovensko šolo in jo dobile. Na noge so spet spravili svoj stari nemškutarško-liberalni aparat, in na celi črti od Zile do Labudnice se oglašajo že davno znane žabe, ki vsakokrat regljati začnejo, kedar bi se imelo vreme za Slovence na bolje obrniti. To odurno regljanje si je vedno enako in se tako glasi: „Tisti Slovinci, ki prosijo za slovenske šole, niso pravi Slovinci, ampak le hujskači, od Kranjcev našuntani, ki hočejo le nemir delati; ampak mi odpadniki in liberalni nemškutarji, ki slovensčino sovražimo in jo iz šol in uradnih pehamo, mi smo pravi Slovinci, naš glas se mora poslušati, mi pa nočemo slovenskih šol, mi smo za nemške šole, kajti brez nemščine koroški Slovenec ne more živeti.“ (??)

V resnici se je do zdaj le ta glas odpadnikov poslušal, pravi Slovinci, ki ljubijo svoj narod in mu res dobro želijo ter mu zavolj tega tudi prave svete in nauke dajejo, bili so zaničevani, in zasramovani kot „hujskači, rovarji, nemirneži, pritepeni

iz Kranjskega itd.“ Da bi še na dalje tako ostalo, in da bi s svojim krikom, kakor še vselej, premotili celi svet, posebno pa višo gosposko, sklical je „bauernbund“ dné 28. decembra 1891 shod na Rudo. „Freie Stimmen“ št. 104 z veseljem poročajo o tem shodu, da so se zbrali večidel slovenski kmetje in da so se odločno izrekli zoper slovensko šolo. Kar smo mi slišali, je bil shod prav slabo obiskan in so se zbrali le že davno znani nemškutarji, ki so že več parov črevljev strgali, odkar za nemškimi liberalci capljajo in se pustijo od njih za nos voditi, prave modrosti pa se vendar še niso napili. Tem dušnim siromakom je najprej govoril znani nemško-liberalni agitator Wieser iz Škofjega Dvora, ki je zdaj predsednik „bauernbunda“. Ropotal je zoper slovenske „hujskače“, hvalil sedanje šole in zatrdil, da „bauernbund“ se poganja le za blagor kmeta brez ozira na narodnost, to je, da mu je slovenski kmet ravno tako pri srcu, kakor nemški.

Koj za njim pa je nastopil državni poslanec France Kirschner, ki je bil in je še zdaj duša „bauernbunda“ in zavoljo tega tudi od „bauernbunarjev“ za poslanca izvoljen. Ta je pa bolj odkritosrčno govoril, je hvalil na glas politiko nemško-liberalne stranke in se veselil, da tista v zadnjem času zmirom več veljave dobiva. Veselil se je, da so nemški liberalci svojega lastnega ministra (Kuenburga) dobili, in da sta tudi ministra Bacquehem in Steinbach Nemca in liberalcem prijazna. Tedaj taki so ti „Slovinci“: tudi Kirschner se je pred volitvami „Slovenca“ delal; zdaj, ko je izvoljen, je pa Nemca oblekel (kar smo mi že naprej vedeli) in se veseli, da so ministri večidel Nemci; Slovincem tedaj te vrste „Slovinci“ ne privoščijo belega kruha; tisti so menda le za „raboto“ ustvarjeni? Pa ravno tisti Kirschner, ki se zdaj tako veseli nemških ministrov in nemške glorie, se bo kmalu spet pri kaki priložnosti oglašil, da je „tudi-Slovenec“, kedar bo šlo za to, da bi mogel Slovincem „v imenu Slovencev“ kot „Slovenec“ nogo podstaviti, da bi padli. Pri volitvah se delajo „Slovence“, da s tem nevedne volilce slepijo; kedar se pa „kot Slovinci“ podpisujejo za nemške šole, takrat slepijo pa višo gosposko na Dunaju! To malovredno in zvito igro igrajo ti ljudje že mnogo let, in vendar jih Dunajska vlada še ni spoznala. Dobro bi bilo, ko bi kateri slovenskih poslancev tako dober bil, da bi to zvijačo pred celim svetom razodel in na sramotni oder postavil.

Kirschner je v svojem govoru, v katerem prav nič imenitnega in novega ni povedal, tako predrzen bil, da je slovenskim poslancem sovražnost in lažnjivost očital (gehässige und erlogene Einmischung krainischer Abgeordneter) in se še zlagal, da hočemo mi hrvaški jezik v šolo vpeljati. S takimi lažmi se zoper nas dela, ko se borimo za naš domači materni jezik, katerega si vzeti ne damo, in če tudi se Kirschner in njegovi komandanti na glavo postavijo.

Potem je ta slavna skupščina sklenila neko resolucijo in tri zaupnice, prvo ministru Gautschu, drugo deželnemu predsedniku Schmidtu, tretjo poslancu Ghonu. V vseh teh izjavah je govor samo o šolah; trdi se stara laž, da koroški Slovenec brez nemščine ne more živeti, da so sedanje šole izvrstne in da se slovenske šole za nobeno ceno ne smejo dovoljevati! V zaupnici do g. dež. predsednika se predrznejo ti ljudje izreči: „Ebenso bitten wir auch um rücksichtslose (!) Prüfung und Ablehnung von Petitionen um Einführung von rein slovenischen Schulen, da selbe nichts anderes als gewissenlose Machinationen (!) einer bekannten Partei sind, um das unwissende Volk zu bethören und in Finsternis und Nacht zu belassen und es dadurch deren Zwecken desto leichter dienstbar zu machen.“ (Ravno tako prosimo, naj se prošnje za slovenske šole brezobzirno preiščejo in odbijejo [če se morajo brez usmiljenja odbiti, potem jih ni treba prej še le preiskovati! — Op. ured.], ker je to le brezvestna mešarija (!) znane stranke, ki hoče nevedno ljudstvo potratati (?), v temoti in noči ohraniti [kdo piše bukve in časnike za slovensko ljudstvo, vi ali mi? — Op. ured.], da bi ga ložeje porabila za svoje namene.“)

Slovinci, pogledajte jih te „liberalce“, ki vedno pravijo, da so za svobodo (frajost) in hočejo vse ljudi „fraj“ narediti, zdaj pa prosijo višo gosposko, naj se ona na prošnje ljudstva nič ne ozira, naj brezobzirno, to je, brez usmiljenja zavrne prošnje za slovenske šole! Take „svobode“ in „frajosti“, takih „liberalcev“ nas Bog varuj!

Politični pregled.

Za Slovane se avstrijska politika slabo obrača; nemški liberalci dobivajo zmirom več veljave, zdaj so dobili posebnega ministra, grofa Kuenburga. Ta bo seveda vodo na nemško-liberalni mlin obra-

čal. Da se je veter tako obrnil, krivi so po eni strani precej zmedene razmere v državnem zboru in nekteri Mladočehi, po drugi strani pa tudi grof Taaffe sam, ki je imel za Slovane samo obljube, v resnici je pa liberalcem vse obveljalo, in ravno to je zbudilo toliko nezadovoljnosti na Češkem. — Da se je Taaffe liberalcem še bolj približal, kakor je morda sam želel, pripomogel je najbrž nepremišljeni govor Mladočeha dr. Gregra v državnem zboru. Kdor tako govori, kakor je on, mora že par sto tisoč vojakov za hrbtno imeti, sicer se le osmeši, svoji stranki pa grozno škoduje. — Izvrstno pa sta govorila slovenska poslanca dr. Ferjančič in dr. Gregorec. Ferjančič je rekel, kar smo tudi mi že omenili, da se čl. 19. drž. osn. postav ne sme tako razlagati, kakor je to storil g. naučni minister baron Gautsch, češ da je slovenščina na Koroškem drugi deželni jezik; ona je za Slovence prvi deželni jezik. Tudi je obžaloval postopanje Beljaškega okrajnega glavarja proti podružnicam sv. Cirila in Metoda. Rekel je, da vlada pozdravlja zbere nemškega šulferajna po svojih višjih zastopnikih, k slovenskim zborom pošilja pa žandarje! Taka dvojna mera rodi nezadovoljnost. Govor g. dr. Gregorca bomo pa v prihodnji številki prinesli. — Liberelec Hofman je zahteval, naj se odpravi slovensko uknjiževanje; minister Schönborn mu je pa odločno povedal, da to ne gre, ker on hoče ostati na poti pravice. — Na praznike so šli državni poslanci domov, večeraj so se pa spet zbrali. — Plača se bo zvišala manjšim uradnikom po velikih mestih, ki štejejo nad 40.000 duš (Dunaj, Praga, Levov, Trst, Gradec, Brno, Krakovo, Černovice, Plzen in Linc). — Poljaki so tudi dobili svoj novoletni dar: Čedik je namreč v pokoj stopil, in namesto njega je Poljak dr. Bilinski imenovan za ravnatelja državnih železnic. Radovedni smo, ali se bo Taaffe kaj spomnil koservativnega kluba? — V Istri morajo Slovani še vedno veliko preganjanja trpeti od strani Lahov in lahonov; kar pri belem dnevu jih napadajo in pretepajo. Čemu pa moramo toliko vojakov rediti, če si vlada ene pesti lahonov krotiti ne upa? — Zborovali so pred kratkim deželni zbori štajerski, avstrijski, goriški in salburški. O Koroškem se pa nič ne sliši, ali bo kaj sklican ali nič.

V Nemčiji so začeli s Poljaki lepše ravnati: nič več ne kupujejo poljskih posestev, in tudi so jim dovolili, da se sme krščanski nauk po šolah učiti v materni besedi. Prusi mislijo s tem Poljake na svojo stran dobiti, če bi prišlo do vojke z Rusom. Lužiškimi Srbiom so se pa dovolile čisto slovenske šole. Zdaj se toraj med vsemi Slovani nam koroškimi Slovincem najhuje godi. — V Rusiji je v mnogih krajih lakota. Zato je cesar ukazal, naj se pridno delajo nove ceste in železnice, da bodo ljudje kaj zaslužili. — Sprli ste se Francija in Bolgarija, ker so poslednji izgnali nekega francoskega časnikarja. — V Braziliji se še vedno čuje o nemirih in puntih.

Gospodarske stvari.

Kako pomagati na gobcu in parkljih kužno oboleli živini.*

Kdo ni še čul o kužni živinski bolezni, ktera razsaja med našo govejo živino, kozami, ovcami in prašiči že skoraj celo leto? Dan na dan razglašajo se nove prepovedi uvaževanja teh živali v to in ono deželo, ker branijo se bolezni z vsemi sredstvi in to ne brez uzroka.

Vsakdo, če tudi ni živinorejec, ve, kaj je vredna krava brez mleka, vol brez mesa in hrom na nogah. Prav te nadloge, to zgubo pouzročuje pa pridnemu kmetiču kužna bolezen na gobcu in parkljih domačih živali. Povsod lahko čuješ oklice oblasti, ktere zaukazujejo varstvene naredbe, da se nalezljiva ta bolezen ne širi, — spolnovati jih — je vsacega državljana dolžnost v korist svojo in vsih. Malo ali pa ničesar izveš pa o umnem zdravljenju te bolezni, ktero pa, če takoj ne odpraviš, vendar lahko zdatno prikrajšaš in nje nasledke, kteri prav hudo zadenejo živinorejca, upajočega zdatne denarne podpore, ktero edino zamore skoraj le od srečno uspele živine dobiti.

Bolezen, kakor jo že nje ime označi, je kužno obolenje gobca in parkljev, ali natančneje: posebne vrste vnetje žleznate kože v gobcu, koder se izpuste na notranji strani (vrhnega žnablja) vrhne ustnice in na zgornji čeljusti, sosebno ondot, kjer je mesto zob debelejši žleznata koža; mehurčki, do

*) Taki spisi so osobito nam koroškimi Slovincem dragoceni in jako potrebni, ker smo zapuščeni od vseh strani in ker nas skušnija uči, da nas vse hoče zatreči in se je v najnovejšem času celo naša c. kr. kmetijska družba za Koroško jela postavljati po robu zoper Slovence. Mi prav iskreno zahvalimo gospoda spisatelja ter ga uljudno prosimo, da nas v tem smislu tudi na dalje podpirati blagovoli. Opomba uredništva.

velikosti lešnika. Sem ter tje pokažejo se enaki mehurčki tudi na vimenu. Ti mehurčki so s čisto, rumenkasto tekočino napolnjeni. Ista skalí se kmalo in na to prederó se mehurčki sami v kratkem. Na njih mestu najdeš sedaj kakoršen je bil mehurek tako veliko rano ali ugnjido, ob kateri se drži ločena žleznata kožica.

Enake ranice in ugnjide pokažejo se na vrhnem robu parkljev in tudi v zarezi med njimi.

Tu oboló po vnetji notranji žilnati deli v rogu in nad istem, po katerem se kmalo prikažejo nasledki vnetja: nabiranje sokrovica in gnoja, kteri si išče pot na površino, tako, da se isti kmalo med ali nad parklji prikaže. Hudo to gnojenje je tudi vzrok, da časih živini parklji odpadejo. K sreči ni ta bolezen za življenje nevarna in tudi še precej hitro mine, ali tem hitreje pa oslabé živali v reji in na mleku, tako, da jo v tem malo ktera, sicer dosti hušša bolezen ne doseže. Razlagati si je pa to tudi lahko, ker živali s to boleznijo ni dostikrat razun pijače ničesar mogoče uživati. Trpi pa tudi vrh tega še hude bolečine ne le v gobcu, ampak tudi na nogah. Predočuj si le vedno, dragi bralec, da so kopita in parklji živalim to, kar so nam nohti in kar je pod našim nohtom tako občutljivega, blizo enako stvarjeni in občutljivi so notranji mesni in žilnati deli parkljev in kopit. Kakor si morda že sam čutil hude bolečine, če so se deli pod nohtom vneli, prisadili, kako te je kljuvalo, kako te bolelo — po tem sodi tudi bolečine in občutljivost revne živine, ktera čuti, ali ne more potožiti „kje jo čevelj žuli“ — in imel bodeš usmiljenje ter ji pomagal.

Začetek zdravljenja in predno se bolnikov lotiš je snaženje hleva. Proč z gnojem; venkaj ga znosi do čistega in ne štedi s steljo; vsaj za čas bolezni skrbi, da bode bolna živina vedno na suhi in mehki stelji. Vsaka nesnaga in sosebno gnojica je zelo škodljiva. Za zdravilo je čista, hladna voda najboljša. Ž njo bolne noge in vneto žleznato kožo v gobcu večkrat spiraj. V žlebu naj ima bolna žival zmiraj posodo s čisto vodo, v kateri si bode sama rada hladila vnete, boleče usne (žnablje); ker dobro ji dé in pospešuje celjenje. Ako pa hočeš to sredstvo podaljšati, kupi v lekarni za nekaj novcev kreolina ali še boljega kresolina, pomešaj istega 2 žlici na liter vode in s to tekočino snaži obolele dele; ozdravila ti bode žival še hitreje. Prav dobro storiš, ako napravljáš na parkljih z v tej tekočini namočenimi platnenimi obvezami obkladke, med parklje pa deneš lahko v tem namočene predivne osvalke. Huda nezmisel je, kar sem pa že večkrat sam opazil, da trpinčijo živali s tem, da drgnejo ranjene dele in ugnjide same s čebulo in še ostreje soljo, ali s terpentincem. To početje le še povekša vnetje in ž njim bolečine. Da bi pač vsakdo, komur je živina izročena, pomislil, da kar njega boli, gotovo tudi živali ni prijetno in koristno, potem opustilo bi se mnogo nepotrebnih muk.

Ko se začne ranice celiti, dober je za spiranje gobčne žleznate kože čajbeljnov čaj, kteremu se pridene malo galuna.

Malo zdravil in čisto navadne sem svetoval, ali če jih začneš pravočasno in umno rabiti, zadovala ti bodo popolno.

Priporočena naj ti bo pa še bolna žival radi krme. Pomni, da radi hudih bolečin v gobcu ji ni moč ničesar trdega uživati; dajaj ji toraj za čas bolezni le kuhano pičo, kakor: repe, pese, krompirja, potem močnatih in otrobjih pijač. To bode lahko uživala in ne bode ti tako zlo in naglo shušjala.

Ker se ta bolezen po nalezljivosti širi, vedel bodeš, da je ločitev zdravih od bolnih živali koristna. Varoval se bodeš tudi, da sam ne preneseš bolezni v drug hlev in ne bodeš spuščal živine za čas bolezni iz hleva. Ker je mogoče, da tudi človek dobi vsled uživanja surovega mleka obolelih krav v ustih podobno bolezen, zavrel bodeš toraj mleko predno ga uživaš, o čemur te bode zmiraj, kedar se ta bolezen po uradnem zvedencu spozna, isti poleg drugih varstvenih naredb gotovo tudi o tem natančneje poučil.

Pozor pa imej tudi, da ti ne zanese drug v hlev kuge, ker če je kje istinit pregovor, je gotovo pri zdravju: „bolje je drži ga, ko lovi ga!“

Jos. Nik. Sadnikar,
c. kr. okrajni živinozdravnik v Kamniku na Kranjskem.

Novičar.

Na Koroškem. Naše katoliško-politično in gospodarsko društvo ima zopet pravdo s Celovškim mestnim zborom. Čeravno je ministerstvo in upravno sodišče na Dunaju ukazalo, da mora magistrat slovenske uloge prejemati, ne brigajo se mestni očetje za to zapoved in so sklenili, društvu vrniti slovensko ulogo s pristavkom, naj priloži nemško prestavo. Izgovarjajo se s tem, da mesto nema nobenega uradnika, ki bi slovensko znal, in da za 568 (?) Celovških Slovincem ni vredno, posebnega

uradnika jim nastaviti. Proti temu omenimo le to, da rečeno društvo ni ustanovljeno samo za Celovške Slovence, ampak za vse Slovence v deželi. Več bomo že v času pravde spregovorili. — V Selah pri Podkrnosu je bil umorjen Janez Gross. Kdo ga je umoril, se še ne ve. — Pri občinskih volitvah so Slovenci zmagali v Št. Jakobu ukljub hudemu pritisku nasprotnikov. V Št. Janžu so žal zmagali nasprotniki vsled nezaslišanega pritiska g. Tobeitza na Bistrici. Volitev se je vršila neredno, zato se je uročil protest ali pritožba. V Svečah je tudi zmešnjava, ker hoče gosp. baron Helldorf imeti virilni glas, akoravno nema do njega pravice, ker v občini ne stanuje. Podljubelom so z veliko težavo s polovico odborniki naši prodri. Slava zavednim volilcem! — Čevljar Schrieffl iz Šmartna pri Celovcu se je sam zabodel, ko so ga hoteli zapreti zavolj neke tatvine. Zdaj je v bolnišnici. — Pogorel je Ahac pri Žrelcu. — Centralna komisija za umetne starine hoče, naj bi deželna odbora Kranjski in Koroški popravila stebre na meji vrh Ljubelja na cesti. Nam Slovincem je ta meja le na poti: ko so koroški vojvode še svobodno vladali, spadala je Kranjska pod „Korotan“ ali „Karan-tanijo“; Slovenci so imeli mogočno deželo, raztezajočo se do Sotle, do Adrije, do Smerečnika (Semeringa) in globoko v Turovlje (Tirole) in v Benečijo. Pozneje so Bavarci to deželo po svojem okusu razdelili. — Zaupnico slovenskim poslancem je odposlala občina Jezerska in se zahvalila za veliki trud, ki si ga poslanci nakladajo za koroške Slovence. — Blizo Železne Kaplje (menda v Lobniku) so našli pri neki hiši, ktere gospodar je nedavno umrl, za 1661 gld. srebrnega denarja zaidanega. — Pri občinski volitvi v Krivi Vrbi so bili voljeni možje, ki se smejo bolj konservativni stranki prištevati. Za ta kraj je to veliko vredno. — V Glini sta v kratkem času spet dva utonila. Enega ne poznajo; drugi je bil pa 72 letni Jakob Lesjak v Št. Petru pri Celovcu. — V Celovcu je nekdo našel tata pod posteljo; bil je še le 17 let star. Mislil je po noči iti na svoje delo, pa so ga še prej zasledili. — V Porečah na jezeru so tatovi nekemu kramarju vso prodajalnico izpraznili. — V Slov. Plajbergu in v Selah se pogovarjajo, da bi napravili lastno zavarovalnico zoper ogenj. V takih krajih, kjer hiše raztrešene stojijo, se dá to pač lahko in brez nevarnosti izpeljati. — Umrl je v Celovcu znani odvetnik (pravdarski doktor) dr. Millesi. — Kakor čujemo, je v Galiciji pri obč. volitvi naša stranka zmagala. Izvirnega poročila pa še nemamo. — Pri občinskih volitvah v Ločah (Bekštanju) so nasprotniki brez težave zmagali, ker naši niso nič storili. Sramota! V raznih krajih sicer ljudje pravijo, da so že siti večnih volitev, posebno ker vse nič ne pomaga. Resnica je pa tudi, da se nasprotniki nič ne trudijo, in zato jim obvelja! — Tudi na Zili se je premalo delalo; nasprotniki so zmagali, pa le za par glasov. — V Skočidolu (Wernbergu) je bojda prodrlo vsaj 5 naših. Začetek je vendar storjen. — Prošnja za posojilnico na Ziljski Bitrici se je že vložila.

Na Kranjskem. Pogorelcem v Rakitniku so dali svitli cesar 1000 gld., za šolo v Dolu pa 200 gld. — V Ločni je neka dekla umorila svojega novorojenca. — Utonil je gostač Golja pri Planini. — Volka je ustrelil knez Windischgrätz v Škocijanskem gozdu. — Do smrti se je pobil Jože Ulčar iz Ceroveca pri Litiji. — V Litijski predilnici je stroj nekemu delavcu tri prste odtrgal. — Posestniku Ovnu v Zavozljah so ukradli 24 centov sena. — Šadno drevesnico bodo napravili v Cirknici. — V Ljubljani je bilo v nedeljo po Št. Miklavžu 86 otrok obdarovanih z zimsko obleko. To so zložile bogate gospe. — V Ljubljani se je ustrelil 70 letni sluga Hočevar. — Župan Lah v Ložu je dobil od cesarja zlati križec. — V Rakitniku je pogorelo 17 gospodarjev, škode je 32.000 gld. — Umrl je v Ljubljani sloveči prijatelj godbe in petja g. Vojteh Valenta. — Na Dobrovi pri Ljubljani se je 4 letna deklica do smrti opekla.

Na Štajerskem. Pogorelcem v Radgonskem okraju so dali svitli cesar 500 gld., za šolo pri sv. Martinu na Pohorju pa 100 gld. — Mnogi želijo, da bi se zidala železnica med Ormožem in Ljutomerom. — Na lovu je bil po nesreči ustreljen J. Petek pri Veliki Nedelji. Že večkrat smo kmetom svetovali, naj pustijo lov gospodom, sami pa naj rajši kaj lepega berejo. Pri „jagi“ ni dobička. — V Št. Ilju mislijo napraviti ameriško trsnico. — V Ormožu se je ustanovilo „vinorejsko društvo“. — Dve novi posojilnici ste se naredili, ena v Framu, druga v Zgornji Radgoni. — V Celju so tri dijake zavolj tatvine zaprli. Kaj tacega pa včasih o dijakih ni bilo slišati! — Dne 27. decembra so slovesno odprli železnico Celje-Velenje.

Na Primorskem. Baron Kalchberg je postal predsednik avstrijskega Lloydja (družba za kupčijo na morju). — V Trenti se je ponesrečil M. Kverh; čez teden pozneje pa je drevo ubilo Antona Tožbarja.

Po drugih deželah. Vojaški krogi se pečajo z mislijo, da bi pse navadili za vojsko. Misel ni

slaba. — Hripa ali influenza spet razsaja po vseh deželah. Če se jej pljučnica pridruži, nastopi tudi smrt, in mnogo ljudi zavoljo te bolezni umrje. — Sv. Oče papež so Rimskim revežem v Božiču razdelili 12.000 lir. — V Dunajskem Novem mestu je umrl slovenski rodoljub inženir Radivoj Poznik. — Na Laškem imajo letos sneg in mraz, mi pa prav lepo zimo, vsaj do zdaj; pregovor pa pravi, da zima in davkar nikoli ne „šenkata“. Bojimo se mraza proti Veliki noči. — V Gradcu je neki oče dva sina po 6 in 7 let, pa tudi samega sebe ustrelil. — V Slivnici se bo postavil za 200.000 frankov spomenik bitke, v kateri so Bolgari premagali Srbe. Bolgari morajo veliko denarja imeti, da ga tako po nepotrebnem trosijo. Tudi bivšemu knezu Battenbergu bodo dajali po 50.000 frankov na leto, čeravno jih za to ni prosil. — V Kimpolgu v Bukovini je zgorelo za 60.000 gld. desk (dil). — Po zadnjem potresu na Japonskem je ostalo 8000 ljudi mrtvih, 12.000 ranjenih, pol milijona brez strehe. — Potopila se je francoska barka „Albatros“. 12 ljudi je utonilo.

Družba sv. Mohorja na Koroškem.

Radostni vidimo, da se družba sv. Mohorja tudi na Koroškem vedno bolj utrjuje, na tleh, kjer se je narod še le pred kratkim prebudil in kjer se morajo ljudje sami slovensko brati učiti, ker šola za to ne skrbi. Od lani je število koroških Mohorjanov poskočilo za 242, namreč od 4120 na 4362. Posebno nas veseli, da č. rodoljubi niso preslišali našega klica in da so delovali največ na jezikovni meji. Prosili smo namreč, naj bi rodoljubi posebno med mejaše trosili Mohorjeve bukve, ker ti so v največji nevarnosti, da se našemu rodu za vselej odtujijo, kar bi bila tudi zguba za katoliško vero, kar pričajo vse skušnje, ki smo jih doživeli na takih pomencih. Rodoljubi so delali po našem nasvetu, kar pričajo številke. Na Otoku, v Št. Lipšu pri Mostiču, v Št. Tomažu včasih ni bilo nobenega Mohorjana, zdaj jih je na Otoku 15, v Št. Lipšu 13, v Št. Tomažu 30. Pomnožilo se je tudi število udov v Timenici, v Žreleu, Podkrnosu, v Pokrčah, v Slov. Šmihelu, v Porečah in na Dholicu. V Št. Jurju pod Bleibergom je prirastlo od lani celo 18 novih udov, poskočilo je število od 35 na 53. Lep prirastek se kaže tudi v župnijah, ki v Velikovski okolici mejašijo na Nemce. V Grebenu se je število udov pomnožilo za 17, v Grebénem Kloštru za 15, v Gorenčah za 6. Namnožilo se je število udov tudi v glasovitem „demokracičnem“ kotu, namreč v Grabstanju in Št. Petru za 10, v Medgorjah in Podgradu za 6, v Pokrčah za 6, v Slov. Šmihelu za 5. Največi napredek so storile Radiše: število udov je tam poskočilo od 50 na 71, tako da je ta župnija zdaj med prvimi na Koroškem, kar se tiče udeležbe pri Mohorjevi družbi. Čvrsto napredovale so nadalje sledeče župnije: Celovec, Šmihel pod Juno, Mižica, Žihpolje, Kotlje, Sele, Domačale, Suha, Korte, Logaves, Javorje, Kazaze. Nasprotno pa vidimo velik nazadek v Mohličah in v Trušnjah, v teh dveh farah je na blizo polovica udov odpadla.

Omeniti je treba, da ste obe fari začasno brez duhovnika ter v osrbo izročeni sosednim župnikom. Prejšnje nazadek se je pokazal tudi v Železni Kaplji, v Dravju, v Št. Pavlu na Zili in v Rožeku. Na slovenskih župnijah so se letos postavile Korte. Tam je le 120 ljudi in med temi je 20 Mohorjanov, toraj pride že na 6 ljudi en Mohorjan! Ti gorjanci, ki niso še nikdar šole imeli in med vsemi Slovenci morda v najviših planinah prebivajo, hočejo svojim bratom pokazati, da nočejo v omiki in rodoljubnosti zaostati in da se človek tudi brez šole slovensko brati nauči, ako le hoče. Več let je Reberca zastavo nosila, in tudi letos je trdno ostala pri svojem številu; že na 7 ljudi pride tam en Mohorjan. Toda v Kortah je letos 5 novih udov pristopilo in s tem so Koritani vse druge kraje prekosili. Kako različno so udje sejani po raznih farah, in za koliko bi število udov še lahko narastlo, ko bi se tiste župnije, ki so do zdaj še zaostale, nekoliko podvzvale, da bi svoje sestre dohitele, to naj kaže sledeči pregled:

Župnija:	1 ud na ljudi	Župnija:	1 ud na ljudi
Korte	6	Podgorje	17
Reberca	7	Slov. Plajberg	18
Vogerče	8	Št. Lenart	18
Radiše	9	Slov. Šmihel	19
Šteben pri Globasnici	11	Šmihel pod Juno	19
Jezersko	11	Bajtiše	19
Breza	12	Zitaraves	19
Mižica	12	Brodi	20
Št. Janž	13	Melbiče	20
Ovčjaves	13	Doberlaves	21
Kotlje	13	Grabstanj	21
Bilčoves	15	Št. Vid	21
Sveče	15	Grebínski Klošter	21
Apače	16	Gorenče	22
Št. Kancijan	16	Suha	22
Kazaze	16	Tinje	22

Župnija:	1 ud na ljudi	Župnija:	1 ud na ljudi
Svabek	23	Sele	37
Krčanje	23	Lipa	38
Otok	24	Št. Ilj	38
Dvor	24	Gozdanje	39
Zila	25	Šteben na Zili	39
Šteben pri Velikoveu	25	Železna Kaplja	39
Kamen	25	Ruda	39
Medgorje	26	Škofiče	41
Brca	26	Černeče	42
Loče	26	Št. Jakob Rožni	42
Št. Peter pri Velikoveu	26	Podravlje	43
Glinje	27	Črna	43
Št. Pavel Ziljski	28	Strmec	45
Vrata	28	Št. Danijel	45
Obirsko	28	Št. Lips pod Juno	46
Žihpolje	28	Šteben pri Bekstanju	47
Logaves	28	Javorje	48
Lipaljaves	29	Prevalje	51
Ukve	30	Podkrnos	51
Libeliče	30	Blače	51
Št. Rupert pri Velikoveu	31	Podklošter	52
Žabnice	31	Čače	52
Pokrče	31	Timenica	56
Šmarjeta pri Velikoveu	31	Mohliče	57
Pečnica	32	Hodiše	61
Galicija	32	Brdo	63
Št. Tomaž	33	Kačjidol	67
Pliberk	33	Poreče	72
Št. Lips pri Mostiču	34	Gorje	73
Globasnica	34	Dholica	74
Št. Jurij pod Bl.	35	Rožak	83
Kotmaraves	36	Guštanj	86
Domačale	36	Dravograd	87
Ovbre	36	Ojstrica	109
Bistrica Ziljska	37	Žrelec	117
Grebén	37	Trdnjaves	120
Djekše	37	Vetrinje	125
Borovlje	37	Trušnje	136
Kaplja pri Dravi	37		

Da pa Št. Jurja pri Trušnjah ne bo sram, ker je v tem pregledu poslednji, naj bo omenjeno, da je še na slabšem Št. Jurij pri Celovcu, kterega pa nismo v pregled vzeli, ker pravijo, da tam slovensčina že umira. Mi pa mislimo, da ne umira, ampak le spi, pa nikogar ni, da bi jo zbudil.

Mohorjan.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Faro Skočidol je dobil č. g. Anton Gabron, do zdaj provizor v Štebnu. — Prestavljeni so: Č. g. dr. Jožef Pfohl, mestni kaplan v Št. Lenartu, gre za provizorja v Schiefing; č. g. Matija Kandolf, provizor v Irschnu, gre za provizorja v Nemški Bleiberg; č. g. Alojzij Vana, kaplan v Pusarnici, gre za mestnega kaplana v Št. Lenart. — Menjala sta č. g. Miha Vank, župnik v Šmihelu, in č. g. Ljudevit Pirker, kanonik v Strassburgu. — Faro Št. Donat bo oskrboval č. g. L. Pirker, župnik v Šmihelu. — V stalni pokoj stopi č. g. dr. Matej Lutman, župnik v Gorjah. — Razpisane so fare: Nemški Bleiberg, Bleiberg-Rute in Gorje do 20. februarja 1892.

Naznanilo.

Posojilnica v Slov. Plajbergu bo imela svoj letni občni zbor dne 24. januarja 1892 ob 3. uri popoldne pri načelniku Ožekarju. Spored: 1. Volitev odbora. 2. Računsko poročilo. 3. Posamezni nasveti. — Prijazno vabi vse družniške odbore.

Loterijske srečke od 2. januarja.

Gradec	24	22	79	63	14
Dunaj	62	8	53	2	21

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitru	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	7	20	9	—
rž	6	80	8	50
ječmen	4	20	5	25
oves	2	40	3	—
hejda	4	75	6	—
turšica (sirk)	3	85	4	80
pšeno	7	—	8	75
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	—	—	—
Deteljno seme	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 15 kr. do 2 gld. 50 kr., kisló 1 gld. 40 kr. do 2 gld. 10 kr., slama po 1 gld. 80 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 55 do 55 kr. kila, maslo in puter po 90 do 100 kr.

P. n. cerkvenim predstojništvom!

Izdelovanje novih altarjev, tabernakeljnov, prižnic, sv. grobov, križevih potov itd. po naj-novejših uzorcih in cerkvenih predpisih, kakor tudi razna popravila kar mogoče po ceni prevzame hvaležno podpisani. V obrtno dvorano (Gewerbehalle) v Celovcu je podpisani za letošnje božično razstavo poslal nekaj vzorcev svojih križevih potov. Rattendorf, (p. Jenik) v Ziljski dolini.

Tomaž Waldner,
umetni cerkveni mizar.

Močnejšega, od 14 do 17 letnega učenca

sprejme v svojo kolarsko delavnico, v kateri izdeluje navadna in tudi ličnejša kolarska (radarska) dela **Jožef Vogrin**, kolar v Železni Kaplji.

Postranski zaslužek,

ki se vedno množi in dolgo let trpi, si lahko pridobijo spretni in zanesljivi možje, ki so kot poštenjaki na dobrem glasu, ako živijo v takih razmerah, da pridejo z ljudmi mnogo v dotiko. Dosluzeni orožniki in podčastniki imajo prednost. Ponudbe in vprašanja naj se pošiljajo pod: „G. S. 1891, Graz, post. rest.“

Janez Tschernitz v Celovcu.

Dunajske ulice (Wienergasse).

Velika zaloga

sukna in tkanin iz Brna, Liberce, Jägerndorfa itd.

Toskin, peruvijan,

navozne odeje, Graški in kranjski ševijot,

domače sukno (loden) koroško, tirolsko,

štajersko za jesen in zimo.

Posteljne in šepane odeje iz flanela.

Konjske odeje (koci).

Prtenina (platno) in kotenina

v vseh oblikah.

Na drobno in na debelo.

Ustanovno leto 1820.

Srebrna svetinja v Parizu 1878.

Čast. diploma na Dunaju 1873.

Insam in Prinoth

Št. Urh

v Gröden, Tirolsko

se priporočata za

cerkvena dela

iz lesa

kakor: altarje, prižnice, spovednice, krstišča, postaje pri križevih potih, svetnike, božične jaslice itd.

Vse prav po ceni.

Ceniki se pošljejo zastoj.

Proč z navadno kavo, kupujte

Kneippovo sladno kavo,

ki jo izdeluje za Avstro-Ogersko po naročilu g. župnika **Seb. Kneippa** edino le tovarna

bratov Ölz v Bregencu

na Bodenskem jezeru.

Večast. gosp. župnik **Kneipp** se je odločno izrekel zoper bobovo kavo, kakor jo zdaj v prodajalnicah kupujemo in uživamo. Tista je sad strupenega drevesa, ne daje telesu nobene moči, razburja le živce, ker je strupena, ter izvaja še druge jedi na pol prebavljene iz želodca.

Kneippova kava pa ima **veliko redilno moč**, pomiri živce in je dosti **boljši kup**.

Komur bi se ta kava ne zdela dovolj okusna, naj jej pri-meša nekoliko

SCHUTZ - MARKE.

Seb. Kneipp

Ölzove kave,

in ne bo skoraj poznal razločka od navadne kave. Pil bo pa potem redilno, zdravo in ceno kavo.

Kako se ta kava kuha, to se bere že v naših zavojih. Kdor kupuje, naj pazi, da dobi pravo blago, ki ga pozna na tem: zavoji so štirikotni in rudeči, bratov Ölz, varnostna marka, ponveca, podoba in podpis župnika Kneippa. Ölzova kava nosi naše ime in ponvo.

Dobl se v vseh boljših specerijskih prodajalnicah v Celovcu.

Bratje Ölz,

tovarna za Kneippovo sladno kavo v Bregencu.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pis-menih zavitkov itd. po najnižjih cenah.